

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Балабақшада экологиялық мәдениетті қалыптастыруда тәрбиешілердің рөлі

ЖАРИЯЛАНДЫ
23.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/173509/**Чингисова Калдыкыз Куаткаевна****Лауазымы: Тәрбиеші****Түркістан облысы, Қазығұрт ауданы****«Күншуақ» «бөбекжай балабақшасы» ЖШС**

Кіріспе: Қазіргі уақытта экологиялық мәселелер әлемнің көптеген елдерінде басты назарда тұр. Табиғаттың ластануы, климаттың өзгеруі және табиғи ресурстардың сарқылуы адамзаттың болашағына қауіп төндіруде. Сондықтан, экологиялық мәдениетті қалыптастыру маңызды болып табылады. Бұл әсіресе балалардың алғашқы білім беру мекемесі — балабақшада ерекше маңызды. Балабақшада экологиялық тәрбие беру барысында тәрбиешілердің рөлі зор. Олар балаларға табиғатты қорғауға деген сүйіспеншілік пен жауапкершілік сезімін оятып, экологиялық мәдениеттің негіздерін қалайды. Тәрбиешілердің экологиялық мәдениетті қалыптастырудағы рөлі тек білім беру ғана емес, балаларды табиғатқа қамқор болуға, оны сақтау үшін белсенді әрекет етуге тәрбиелеу болып табылады.

Тәрбиешілердің экологиялық мәдениетті қалыптастырудағы міндеттері.

1. Экологиялық білім беру.

Тәрбиешілердің басты міндеті — балаларға экологияның негізгі қағидаларын түсіндіру, табиғат пен адам арасындағы байланысты көрсету, экологиялық мәселелер туралы қарапайым әрі түсінікті ақпарат беру. Балаларға өсімдіктердің, жануарлардың, қоршаған орта мен экосистеманың маңыздылығын түсіндіру арқылы тәрбиешілер олардың экологиялық білімін қалыптастырады. Олар балаларға табиғаттың әртүрлі құбылыстары мен өзгерістерін таныстыра отырып, экологиялық сауаттылықты арттыруға көмектеседі.

2. Табиғатқа деген сүйіспеншілік пен жауапкершілік тәрбиелеу

Тәрбиешілер балаларды табиғатқа деген сүйіспеншілікке тәрбиелеуде маңызды рөл атқарады. Балаларға табиғаттың кереметтігін, оның сұлулығын және құндылығын көрсету арқылы тәрбиешілер олардың табиғатқа деген құрметін қалыптастырады. Сонымен қатар, тәрбиешілер балаларды табиғаттың байлығын қорғауға, оны ластамауға, ресурстарды үнемдеуге тәрбиелеу керек. Бұл жерде тәрбиенің маңызды аспектісі — балаларға табиғатқа қамқорлық жасауға деген жауапкершілік сезімін дамыту болып табылады.

3. Қоршаған ортаға қамқорлық жасауды үйрету

Тәрбиешілер балабақшада қоршаған ортаны қорғау мен сақтауға бағытталған іс-әрекеттерді жүзеге асыруы қажет. Бұл іс-шаралар балаларды экологиялық проблемаларға бейімдеп, оларды табиғатқа деген дұрыс көзқараспен тәрбиелейді. Мысалы, балалармен бірге ағаш отырғызу, гүлдер мен көкөністер өсіру, қоқыс жинау сияқты қарапайым іс-әрекеттерді ұйымдастыру арқылы тәрбиешілер балаларға қоршаған ортаға қамқорлық жасауды үйретеді.

4. Экологиялық ойындар мен жобаларды ұйымдастыру

Экологиялық білім беруде ойындардың рөлі зор. Тәрбиешілер экологиялық ойындар мен шығармашылық жобалар арқылы балалардың қызығушылығын арттыра алады. Мұндай ойындар табиғат қорғауға арналған, қоршаған орта туралы білімді нақты әрекеттермен байланыстырады. Балалар экологиялық мәселелерді шешуге қатысқанда, олар табиғаттың маңызды аспектілерін түсініп, қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауды үйренеді. Балабақшадағы экологиялық жобалар, мысалы, экологиялық бағдарлама немесе табиғат бұрыштарын ұйымдастыру арқылы балалардың экологиялық мәдениетін арттыруға мүмкіндік береді.

5. Табиғаттағы маусымдық өзгерістерді түсіндіру

Балалар табиғаттағы маусымдық өзгерістерді бақылап, осы өзгерістердің экологияға әсерін түсінгенде ғана олар экологиялық мәдениетті толықтай меңгереді. Тәрбиешілер балаларға табиғаттағы өзгерістерді күнделікті іс-әрекеттер арқылы көрсетіп, олардың маңыздылығын түсіндіруі керек. Мысалы, күзде жапырақтардың түсуі, көктемде ағаштардың гүлдеуі сияқты құбылыстарды балалармен бірге бақылап, табиғаттың қайталанбас заңдылықтарын түсіндіруге болады.

6. Экологиялық мәселелер бойынша талқылаулар өткізу

Тәрбиешілер экологиялық мәселелер бойынша балалармен талқылаулар жүргізіп, олардың ой-өрісін кеңейтуге көмектеседі. Балалар табиғаттың жағдайына, экологиялық дағдарысқа қатысты пікірлерін білдіріп, шешімдер ұсына алады. Бұл әдіс балалардың экологиялық мәдениетін дамытуға ықпал етіп, оларды өз ойларын айқын жеткізе білуге үйретеді.

Тәрбиешілердің кәсіби дайындығы

Тәрбиешілер экологиялық мәдениетті қалыптастыруда маңызды рөл атқарса да, олардың бұл міндетті орындау үшін кәсіби дайындығы жоғары болуы тиіс. Бұл үшін тәрбиешілер экология туралы терең білім алуы, экологиялық мәселелерге қатысты жаңалықтарды бақылап, балаларға экологиялық тәрбие беру әдістерін үнемі жетілдіріп отыруы керек. Тәрбиешілердің экологиялық мәдениетке деген өздері де жауапкершілікпен қарауы балаларға дұрыс үлгі болады. Қоршаған ортаны қорғау мен экологиялық дағдыларды балаларға ұсыну барысында тәрбиешілер табиғатқа деген сүйіспеншілік пен қамқорлықты көрсетіп, осының негізінде балалардың мінез-құлқын қалыптастыруы тиіс.

Қорытынды

Балабақшада экологиялық мәдениетті қалыптастыруда тәрбиешілердің рөлі ерекше. Олар балаларды табиғатқа деген жауапкершілік пен қамқорлыққа тәрбиелеп, экологиялық мәселелерге деген қызығушылығын арттырады. Тәрбиешілердің дұрыс ұйымдастырылған экологиялық тәрбие жұмыстары балалардың дүниетанымын кеңейтіп, болашақта экологияны сақтауға бағытталған белсенді азаматтар болып қалыптасуына ықпал етеді. Осылайша, тәрбиешілер балабақшада экологиялық мәдениетті қалыптастырудың негізін қалаушы тұлғалар болып табылады.

Қолданылған әдебиттер тізімі:

1. Балабақшадағы экологиялық тәрбие /Отбасы және балабақша-1996. №11-12/
2. Керімбаева Р Табиғат. Бала. Тәрбие. \\ Отбасы және балабақша. – 1997. № 1 –
3. Құлшанова С Табиғатты қорғау. \\ Отбасы және балабақша. – 1993. № 6.
4. Веретенникова.С.А. Мектеп жасына дейінгі балаларды табиғатпен таныстыру. «Мектеп»1983

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.